

Bellesa i poder de l'escriptora del mes

Maria de la Pau Janer ha estat l'escriptora del mes de maig que ara s'acaba. La figura creada per la Institució de les Lletres Catalanes porta la literatura d'un racó a un altre del país. EL TEMPS ha recorregut amb Janer dues jornades d'obligacions literàries.

Viatja amb un Audi llarg de la Conselleria de Cultura i, per més que el senyor calb i lleig viatgi amb un Fiat curt, és ell qui obté el benefici d'alguna llei de la física sobre la lenta calma que comparteixen els humans quan, ficats en cossos paral·lels, viatgen llançats per l'autopista a cent vint quilòmetres (o anem a més?). Es a dir que es mira un moment el senyor per la finestra i potser la visió que n'obté el consola de quedar-se enrere, perdut el pols de la poderosa i bella exigència de les lleis de la física. Ha vist la Maria de la Pau Janer, aclofada al seient, amb llavis rient, vermells, o molt vermells, i els ulls immensos, no s'ho imaginava prou bé, enormes diria ell, i pestanyes cuidades, tant o més que els cabells, llargs, arissadets i rogens, ficada tota en teles negres, i un jersei vermell d'escot amable, controlable sempre —li ha semblat que l'escot era controlable— per la mà dreta que ella duia agafada a la solapa de la jaqueta fosca, negra segurament, sí, segur, negra totalment.

I flop. L'home es queda enrere i ja està content, perquè ha vist l'escriptora del mes de maig, la Maria de la Pau Janer, rient. I plou a l'autopista a ple Bages, i Montserrat no es veu, enfonsat en boires verges, però qui vol veure muntanyes llunyanes, si n'ha vist una d'humana —pensa, potser poeta, ell— de tan a prop?

Manté el peu a l'accelerador el xofer de la Conselleria de Cultura i l'Audi llarg desapareix de la vis-

ta del Fiat curt per sempre més. “Són visions fugisseres —admet l'ajudant de biblioteca del poble on arribem—, que serveixen molt per a la il·lusió d'un nen que vol ser escriptor, o per al somni d'una adolescent o, què et diré, per a omplir l'oci d'alguna senyora que no sap gaire què fer i que així troba motiu per a arreglar-se i sortir amb les amigues”.

“Tot sigui per promoure la cultu-

M. de la Pau Janer no para. Un bon escriptor del mes fa uns mil quilòmetres de mitjana i assumeix una cinquantena d'actes al mes.

ra. Potser algú, atret per la fama de l'escriptor del mes, es decidirà a comprar un llibre, a fer-lo signar i, qui sap, potser a... llegir-se'l i tot'. Exactament això mateix devien pensar els responsables de la Institució de les Lletres Catalanes, quan a final del 1989 van decidir de crear la campanya de l'escriptor del mes, que uneix el nom d'un mes al d'un autor destacat i facilita l'assistència de l'autor a un gruix important d'activitats culturals. La Institució subvenciona la campanya i les biblioteques, esco-

les, casals... s'hi apunten de franc. Només han de pagar el pisolabis. Des de novembre de 1989 cinquanta-quatre escriptors han participat en la campanya, abans que ho fes Maria de la Pau Janer. Ella —el que fa cinquanta-cinc— és l'escriptora del mes de maig de 1996. “Maig!”, va exclamar la mallorquina, quan van pactar la data de la seva campanya.

Li agrada el maig i la primavera. Però és maig i plou per Andorra, plou al Bages, plou al Berguedà, i l'escriptora del mes de maig continua dins l'Audi i travessa Catalunya, mira els verds sobre els camps, consulta l'agenda, atén el mòbil que la manté lligada a Palma (“allí, també hi plou”), coneix gent, conferència, parla, saluda i torna a començar. Demà a Sant Andreu de la Barca. No para. Un bon escriptor del mes fa uns mil quilòmetres de mitjana; viatja amb cotxe preferentment, però no pot renunciar als avions i ha d'assumir una cinquantena d'actes al mes. I la Maria de la Pau Janer compleix.

—La veritat és que li estem molt agraïts —fa l'ajudant de biblioteca—. La molestem un gra massa, però tot sigui per compartir una mica de cultura.

—Una mica de cultura i unes quantes pastes seques —dic perquè apareix davant meu una safata llaminera.

—Sí, i unes pastes. I fanta. Però això tant se val.

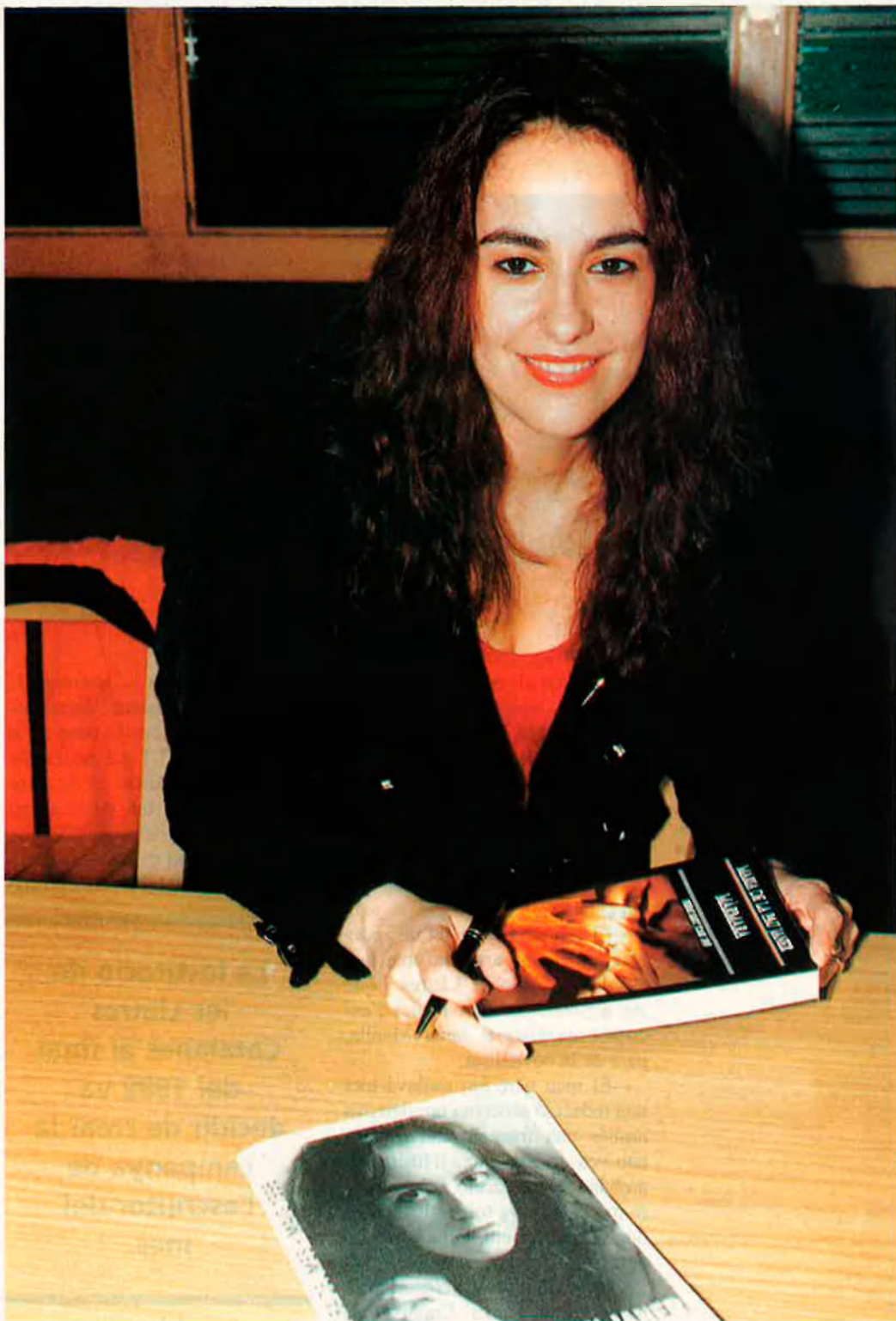
A la conferència que la Maria de la Pau Janer acaba de fer hi ha una

senyora que fa esmalts i que coneix el món de la cultura. Ella mateixa ha fet exposicions d'obra pròpia. M'explica la complicació de la tècnica que amb dedicació segueix i després em conta que a la darrera exposició es va gastar deu mil pessetes en pasta seca. El dia de la inauguració es va adonar que les pastes circulaven per terra. Què havia passat? Les pastes eren cremades. "El que sent". Va anar a dir-ho als de la pastisseria. Li havien donat les pastes amb la base cremada. És el que li van dir, que la base podia cremar-se a vegades. "Però amb la plata neta això no passa", diu ella o dic jo. I "certament", ens diem enrabiats. Total, que demanarà a la bibliotecària el lloc on ha comprat les pastes perquè l'acte d'avui ha quedat complet, rodó, i segurament el caràcter obert, amable, dolç i senzill de la Maria de la Pau Janer hi ha fet molt. "I tant".

En començar s'ha hagut de disculpar la bibliotecària: "És que no l'encertem mai. El dia que baixem cadires no hi ha gent, i el dia que no baixem cadires, aquell dia s'omple. Un moment, que ara en baixem".

S'omple la sala de gent i de cadires i llavors comença l'acte. Una professora de l'institut fa una presentació acurada dels trets estilístics i psicològics de l'obra de la illenca. Somriu entranyablement, la presentadora, i se sap així que la presentadora aprecia la forma de ser i l'obra de l'escriptora. "Em molesta que algú digui coses contra mi sense conèixer-me i sense ni tan sols comentar un poc la meva obra. Però ja no em preocup d'aquestes coses", dirà després l'escriptora.

De fet, si algun enemic té Maria de la Pau Janer, avui no és aquí. La gent l'escolta i la gent somriu. Ella també somriu. Els altres tornen a somriure. És l'amor i el reconeixement allò que el somris dels uns i de l'altra expressa. A la Seu d'Urgell mateix, l'altre dia, una senyora s'acosta a l'escriptora i li diu: "Fa temps que tu em regales les teves històries. Avui jo et regalo aquest detall que he fet amb les meves mans".

Un passador de cabells, de ceràmica, "molt bell".

Bellesa i poder de l'escriptor. Havent nascut al 1966 Maria de la Pau Janer ja és professora titular de la Universitat de les Illes, ja ha fet la tesi doctoral, ha escrit relats, contes per a nens, treballa a la televisió catalana, participa en tertúlies i col·labora en diaris, ha guanyat tres o quatre premis importants, i ha tingut temps de publicar quatre novel·les, quatre. La gent que l'escolta sap allò que en

trenta anys ha fet la Maria de la Pau Janer, i sense dir-ho li reconeix que és digna de ser dita escriptora, perquè ella no malbarata la bellesa i el poder que l'escriptor d'un poble té.

—Ets la meva ídol —exclama una senyora un dia des de l'última cadira de la sala d'un banc amb nom estranger—. I et tinc una enveja positiva, que em fa demanar-te perdó, però que no em puc estar de dir.

—Senyora —li respon l'escriptora—, no m'ha de demanar perdó. Sé

Maria de la Pau Janer. Als seus trenta anys, l'escriptora del mes té un dels currículums més envejats. (foto: Josep Rojas)

JOSEP ROJAS

Un dels actes que ha protagonitzat Janer durant aquest mes. La figura de l'escriptor del mes premia la carrera literària i dona prestigi als seus posseïdors.

prou bé que els envejosos no parlen tal com vostè ho ha fet.

Li pregunten sobre els polítics, i diu que mai no ha tingut carnet, però que no defuig la defensa de les causes nobles i que desitja molt que els correligionaris polítics de l'actual president del govern balear no aturin l'obra beneficosa que pel català va fent.

—El seu pare li ha fet de *sparing*? —demana ara una noia que estudia a l'Aula de Lletres i que sap alguna cosa sobre l'ofici d'escriptor de Gabriel Janer Manila, pare de la novel·lista.

—El meu pare em ratllava tota una redacció sencera i em deixava només una frase intacta. Imaginau-vos. Jo anava tota il·lusionada amb la meua redacció, i el meu pare me la deixava tota ratllada. Era dur, sí que ho era. Però ara li ho agraeisc, li ho agraeisc molt.

Somriu l'auditori. L'escriptora ha somrigut primer. Coneix l'alquímia de la comunicació i vetlla el gest, l'actitud i la modulació de la veu. Per damunt de tot vetlla la paraula. Vocalitza i acaba les frases que comença igual com fan ja només els avis que ella escolta amb plaer a la recerca d'històries. Estima les històries i les paraules: "les paraules m'han fet seves", cita el poeta Josep Maria Llopart, que va estimar com una deixeblla aplicada.

Parla del seu amor per les rondalles, per les llegendes i contes de les àvies. Defensa la versió moderna de les antigues històries. "I quina

cosa és *Màrmara* —s'interroga la professora que presenta l'encontre— sinó una visita nova al mite de la bella i la bèstia? I qui no podria veure el mite d'Arnau en la mena d'amor secret i tan poèticament descrit de *Natura d'anguila*?"

A la fi hi ha un moment de silenci. Tus un afectat d'astènia prima-

La Institució de les Lletres Catalanes al final del 1989 va decidir de crear la campanya de l'escriptor del mes.

veral. Ara ningú no gosa piular. Un moviment podria ser entès com una petició de paraula. Potser en aquest silenci l'escriptora sent l'eco de les seves pròpies paraules repetides a bastament aquests dies. Però no mostra defalliment. La jornada no s'acaba i ella respira abans de comentar que els seus alumnes de la Universitat tampoc no són gens parladors quan es troben davant un escriptor convidat. Així que entén el tarannà de tothom i considera que si no hi ha més preguntes es pot donar per acabat l'acte...

—I quan rescric el text no tens por de perdre el to? —demana llavors amb precisió un altre aspirant d'escriptor que es quedarà fins al moment del comiat.

Contesta l'escriptora i llavors sí que es fan els aplaudiments. Ve el rosari de les dedicatòries, mesclat amb preguntes de tímids, peticions de consells i comentaris d'experts. S'han acabat ja les pastes. Els regals ja són donats. El xofer ja té les portes del cotxe obertes, per tancar-les diligent així que hi haurà passat la Maria de la Pau Janer. Es consulta l'agenda i cap a un altre poble.

"Ja no sé a quin dia visc ni quasi on sóc. Però des del principi ho vaig assumir amb molta tranquil·litat. Em deix portar. I així vaig bé".

Es deixa portar. Yves Espinosa li fa de xofer. L'espera endreçat i pacient a tot arreu, i junts van per la geografia, sota l'aigua de maig. Arriben a una vila i llavors resulta que a la mateixa hora hi fa un *bolo* mossèn Josep Maria Ballarín. "Et pots trobar un cap de setmana sense cap acte i avui tenim dos actes a la mateixa hora i amb dues figures de l'alçada de la Maria de la Pau i el Ballarín", diu una organitzadora.

Però no hi ha cap problema. Consta un 'espia desplaçat' que Josep Maria Ballarín "tracta dels benaventurats com si fos un tema suat" i això mateix fa la Maria de la Pau Janer, poc després, parlant de la seva entrada en el món de la literatura, i així tots dos escriptors omplen locals i arrenquen aplaudiments. Després o abans de l'acte hi ha un sopar al qual l'escriptora del mes de maig assisteix no per menjar sinó per escoltar aventures editorials, projectes culturals, neguits de gent que treballa per alguna cosa semblant a la que empeny l'energia de Maria de la Pau Janer. Somriu ella i somriu tothom. "Ha anat molt bé, ha estat un plaer". Yves ja espera amb el paraigua d'aquest mes de maig. Si ara són les dotze, a la una de la matinada a Barcelona. I si ho diu l'Yves, no falla.

Narcís Clotet